

SADRŽAJ

PREDGOVOR	1
PRVI DEO	
EKONOMIJA KAO NAUKA	3
1. POJMOVNO ODREĐENJE EKONOMIJE KAO NAUKE	5
2. OSNOVNE EKONOMSKE KATEGORIJE	7
2.1. LJUDSKE POTREBE	7
2.2. OBlici EKONOMSKIH AKTIVNOSTI	7
2.2.1. Proizvodnja	8
2.2.1.1. Kombinacija faktora proizvodnje	9
2.2.1.2. Proizvodne mogućnosti i oportunitetni trošak	10
2.2.2. Potrošnja	11
2.2.3. Raspodela	11
2.2.4. Razmena	12
3. EKONOMIJA KAO NAUKA –	
OSNOVNI ISTORIJSKI, TEORIJSKI I PRAKTIČNI ASPEKTI	15
3.1. PRETKAPITALISTIČKA EKONOMSKA MISAO –	
MERKANTILIZAM I FIZIOKRATIZAM	15
3.2. LIBERALNI KAPITALIZAM I KLASIČNA EKONOMSKA MISAO	17
3.3. DRŽAVNI KAPITALIZAM I EKONOMSKA MISAO	20
3.3.1. Uloge koje država ostvaruje preko državnog sektora	26
3.3.2. Uloge koje država ostvaruje preko državnog budžeta	27
3.3.2.1. Uloge koje ima fiskalna politika – budžetski prihodi	28
3.3.2.2. Uloge koje imaju budžetski rashodi	28
3.3.3. Uloge koje država ostvaruje intervencijom u poljoprivredi	29
3.3.4. Uloge koje država ostvaruje preko planiranja privrednog razvoja i ekonomske politike	30
3.4. LIBERALISTIČKI REFORMIZAM DRŽAVNOG KAPITALIZMA	
I EKONOMSKA MISAO	32
3.4.1. „Regulatorna reforma“ u oblasti načina regulisanja javne svojine	37
3.4.1.1. Privatizacija	37
3.4.2. „Regulatorna reforma“ u oblasti funkcionisanja tržišta radne snage	40
4. MIKROEKONOMIJA I MAKROEKONOMIJA	43

DRUGI DEO

MIKROEKONOMIJA

45

1. NASTANAK I POJAM MIKROEKONOMIJE	47
2. BEČKA (PSIHOLOŠKA) ŠKOLA	49
3. LOZANSKA (MATEMATIČKA) ŠKOLA	51
4. MARŠALIJSKA (KEMBRIDŽKA, NEOKLASIČNA) ŠKOLA	53
4.1. ANALIZA TRAJNJE	53
4.2. TEORIJA VREDNOSTI	54
4.3. TEORIJA RASPODELE	56
5. SAVREMENA POSTMARŠALIJSKA (NEOKLASIČNA) MIKROEKONOMSKA ANALIZA	57
5.1. PONAŠANJE I IZBOR POTROŠAČA	58
5.1.1. Teorija ponašanja potrošača	58
5.1.2. Teorija korisnosti i marginalna korisnost	59
5.1.3. Analiza indiferentnosti	60
5.1.4. Budžetsko ograničenje	61
5.2. PONAŠANJE PROIZVOĐAČA – racionalan izbor i odluke proizvođača	63
5.2.1. Pojamno određenje troškova proizvodnje i maksimiziranja profita	63
5.2.2. Optimizacija troškova proizvodnje	64
5.2.3. Maksimiziranje profita	69
5.3. TRAJNJA I PONUDA DOBARA I USLUGA	71
5.3.1. Tražnja	71
5.3.2. Ponuda	74
5.3.3. Tržišna ravnoteža – ravnoteža tražnje i ponude dobara i usluga	76
5.3.4. Elastičnost tražnje i ponude	78
5.3.4.1. Koncept cenovne elastičnosti tražnje	78
5.4. PONUDA I TRAJNJA FAKTORA PROIZVODNJE	82
5.4.1. Tržište faktora proizvodnje	82
5.4.2. Kapital kao faktor proizvodnje i njegovo tržište	83
5.4.2.1. Pojam kapitala i kamate	83
5.4.2.2. Visina kamatne stope	84
5.4.2.3. Tržište zajmavnog kapitala	85
5.4.3. Zemlja kao faktor proizvodnje i njeno tržište	86
5.4.3.1. Pojam zemlje kao faktora proizvodnje i rente	86
5.4.3.2. Tržište zemlje	87
5.4.4. Rad kao faktor proizvodnje i njegovo tržište	88
5.4.4.1. Tržište rada u uslovima potpune konkurencije	89
5.5. TIPOVI I STRUKTURA TRŽIŠTA	94
5.5.1. Kategorije tržišta i njihova tipologija	94
5.5.2. Potpuna konkurencija	96
5.5.2.1. Tržišna ravnoteža	97
5.5.2.2. Kratkoročna ravnoteža potpuno konkurentne firme	98
5.5.2.3. Kratkoročna ravnoteža potpuno konkurentne grane industrije – kratkoročna kriva ponude	100

5.5.2.4. Kratkoročna ravnoteža potpuno konkurentne grane industrije – kriva tražnje i uspostavljanje tržišne ravnoteže	101
5.5.3. Čist monopol	104
5.5.3.1. Uzroci nastanka monopola	105
5.5.3.2. Maksimiziranje profita	106
5.5.4. Monopolistička konkurencija	107
5.5.4.1. Određivanje cena i obima proizvodnje u uslovima monopolističke konkurencije	109
5.5.5. Oligopol	111
5.5.5.1. Maksimizacija prodaje	113

TREĆI DEO

MAKROEKONOMIJA

117

1. DRUŠTVENO RAČUNOVODSTVO	119
1.1. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (GDP)	120
1.2. BRUTO NACIONALNI PROIZVOD (GNP)	122
1.3. NOMINALNE I REALNE VREDNOSTI MAKROEKONOMSKIH AGREGATA I NJIHOV IMPLICITNI CENOVNI DEFLATOR	124
2. KEJNSOVA MAKROEKONOMSKA ANALIZA	127
2.1. KEJNSOV ODNOS PREMA PRETHODNOJ EKONOMSKOJ TEORIJI	128
2.1.1. Odnos prema maršalijanskoj teoriji zaposlenosti	128
2.1.2. Kejnsovo odbacivanje Sejovog zakona tržišta	129
3. SAVREMENA POSTKEJNSIJANSKA MAKROEKONOMSKA ANALIZA	131
3.1. SKLONOST POTROŠNJI I ŠTEDNJI	131
3.2. STRUKTURA POTROŠNJE POJEDINIH GRUPA STANOVNIŠTVA	132
3.3. MARGINALNA SKLONOST POTROŠNJI I ŠTEDNJI	133
3.4. SKLONOST POTROŠNJI UKUPNOG STANOVNIŠTVA JEDNE DRŽAVE (nacionalna sklonost potrošnji)	135
3.5. NEZAPOSLENOST, INFLACIJA I INVESTICIJE	135
3.6. ŠTEDNJA I INVESTICIJE	137
3.6.1. Pojmovno određenje štednje i investicija	137
3.6.2. Štednja i investicije kao determinante obima nacionalnog dohotka i zaposlenosti (uspostavljanje ravnotežnog nivoa nacionalnog dohotka – metod štednja-investicije)	137
3.7. PRINCIP MULTIPLIKATORA	139
3.7.1. Uticaj promena u investicijama na obim nacionalnog dohotka	140
3.7.2. Uticaj promena u štednji na obim nacionalnog dohotka	141
3.8. PARADOKS ŠTEDLJIVOSTI	143
3.9. RAVNOTEŽNI NIVO NACIONALNOG DOHOTKA NA NIVOU PUNE ZAPOSLENOSTI – deflacioni i inflacioni „gep“	145
3.10. PRINCIP AKCELERACIJE	147
4. SAVREMENA POSTKEJNSIJANSKA MAKROEKONOMSKA POLITIKA	149
4.1. MONETARNO-KREDITNA POLITIKA PROTIV RECESIJE, NEZAPOSLENOSTI I INFLACIJE TRAŽNJE	149

4.2. FISKALNA POLITIKA PROTIV RECESIJE, NEZAPOSLENOSTI I INFLACIJE TRAJNJE	153
4.2.1. Poreska politika	153
4.2.1.1. Dejstvo povećanja poreza na nivo nacionalnog dohotka i zaposlenost	153
4.2.1.2. Dejstvo smanjenja poreza na nivo nacionalnog dohotka i zaposlenost	153
4.2.2. Budžetska politika	154
4.2.3. Antidepresivna i antiinflaciona fiskalna politika (poreska i budžetska politika)	155
4.2.3.1. Antidepresivna, odnosno ekspanzivna fiskalna politika	155
4.2.3.2. Antiinflaciona, odnosno kontrakciona fiskalna politika	157
4.2.3.3. Budžetski deficit i budžetski suficit	157
5. MONETARIZAM	159
5.1. OSNOVNA OBELEŽJA MONETARIZMA	159
5.2. TEORIJSKI TEMELJI MONETARIZMA	161
5.3. SAVREMENI MONETARIZAM	162
5.4. MONETARIZAM I MONETARNA POLITIKA	164
5.5. MONETARIZAM I KEJNSIJANIZAM	166
6. DUGOROČNI EKONOMSKI RAST	169
6.1. OSNOVNE KARAKTERISTIKE PONAŠANJA PRIVREDE NA DUGI I KRATKI ROK	169
6.2. OSNOVNA OBELEŽJA DUGOROČNOG EKONOMSKOG RASTA	170
6.3. TEORIJE DUGOROČNOG EKONOMSKOG RASTA	171
6.3.1. Neoklasična teorija dugoročnog ekonomskog rasta	172
6.3.1.1. Stopa štednje, rast obima ukupnog kapitala i dugoročni ekonomski rast	172
6.3.1.2. Rast stanovništva, tehnički progres i dugoročni ekonomski rast	174
6.3.2. Teorije endogenog (unutrašnjeg) dugoročnog ekonomskog rasta	175
6.3.3. Teorija otvorene privrede i dugoročni ekonomski rast	176
6.3.3.1. Međunarodni tokovi kapitala u otvorenoj privredi i dugoročni ekonomski rast	176
6.3.3.2. Međunarodni tokovi robe i usluga u otvorenoj privredi i dugoročni ekonomski rast – razvojne strategije	177
7. REGULATORNE FUNKCIJE DRŽAVE U SAVREMENIM TRŽIŠNIM PRIVREDAMA	181
7.1. UOPŠTE O REGULATORNIM FUNKCIJAMA DRŽAVE U SAVREMENIM TRŽIŠNIM PRIVREDAMA	181
7.2. REGULATORNE FUNKCIJE DRŽAVE U SEKTORU ALOKACIJE RESURSA	184
7.2.1. Regulatorna funkcija države u oblasti prirodnih monopola	185
7.3. REGULATORNA FUNKCIJA DRŽAVE U REDISTRIBUTIVNOM SEKTORU	187
7.4. REGULATORNA FUNKCIJA DRŽAVE U STABILIZACIONOM SEKTORU	189
7.5. REGULATORNE FUNKCIJE DRŽAVE U SEKTORU FUNKCIONISANJA TRŽIŠNIH INSTITUCIJA	193
7.6. REGULATORNE FUNKCIJE DRŽAVE U RAZVOJNOSTRUKTURNOM SEKTORU	197
7.7. REGULATORNE FUNKCIJE DRŽAVE U SEKTORU EKONOMSKIH ODNOSA SA INOSTRAINSTVOM	199
7.8. REGULATORNE FUNKCIJE DRŽAVE U SEKTORU EKOLOŠKE POLITIKE	201
LITERATURA	203